
En utfordring til den medisinske modellen

ANMELDELSER

PÅL GULBRANDSEN

Professor, spesialist i samfunnsmedisin og allmenntmedisin
Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo

Birgit Valla

Hjelp som hjelper. Psykisk helsetjeneste med lav terskel.

203 s., ill, Oslo: Universitetsforlaget, 2022. Pris 379

ISBN 978-82-15-06345-4

Denne boka utfordrer hvordan det arbeides innen psykisk helsevern, og særlig førstelinjetjenesten. Det er en entusiastisk bok om lavterskeltilbudet Stangehjelpa, tidligere Familiehjelpa, som ble utvidet til ikke bare å hjelpe barn og unge med foreldre, men også voksne. Hensikten med boka er å inspirere andre til å følge i forfatterens fotspor, noe de også lykkes med. Samtlige forfattere er eller har vært medarbeidere i Stangehjelpa.

Boka dekker grunnleggende ideologi, verdsett, arbeids-, utviklings- og evalueringsmetoder, ledelses- og organiseringsprinsipper, og konkluderer svært kritisk mot tilsynsmyndighetene og New Public Management.

Språket er lettfattelig og velegnet for hjelpere i alle roller. Med så mange forfattere oppleves en del informasjon gjentakende, men det er ikke et stort problem. Det er en god del interessante litteraturreferanser som underbygger tankesettet Stangehjelpa er preget av. Vi får også informasjon om resultatene etter ti års virke.

Utfordringen til den medisinske modellen ligger primært i de sammensatte grunnene til disse menneskenes livsutfordringer. Enhver hjelp må derfor begynne med å *forstå* den enkeltes situasjon. Redaktøren er klar på at diagnoser er en uting fordi de ikke tar høyde for behovet for individuell tilnærming. I tillegg mener hun at de fleste behandlingsmodeller er dårlig dokumentert, og at de forklarer mye mindre av behandlingseffekten enn variasjonen mellom behandlere gjør. Hun legger derfor stor vekt på utvikling av dyktige behandlere som bygger sin hjelp på grunnleggende forståelse av den enkeltes utfordringer, og en prøving og feiling-tilnærming i løpende samarbeid med den som trenger hjelp.

Jeg synes boka er viktig. Personlig er jeg sikker på at jaget etter diagnostiske merkelapper og såkalt evidensbasert behandling er til liten hjelp for plager og funksjonssvikt der det ikke er én åpenbar årsak og én opplagt løsning. Samtidig er det noe revolusjonært over dette som truer eksisterende strukturer, og i boka beskrives en kamp mot tilsynsmyndighetene. Etter min oppfatning har den medisinske modellen sin rot i kartesiansk tankegang, og det vil ennå ta tid før vi frigjør oss fra den. Jeg er mindre sikker på at redaktøren har rett når hun mener at New Public Management er hovedårsaken til motstanden de har møtt.

Publisert: 9. oktober 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0475

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. juni 2026.